

Intervenția judiciară extinsă în materia ordinului de protecție: posibilitatea dispunerii din oficiu a măsurilor de protecție și suplینirea consimțământului victimei pentru purtarea dispozitivului electronic de supraveghere

Drd. Maria-Giovanna Rossi

Facultatea de Drept, Universitatea din București

Rezumat: *Ca urmare a creșterii în România cazurilor de violență domestică și violență în familie, prezentul articol își propune să analizeze, pe de o parte, cadrul general în materia ordinelor de protecție prin raportare la limitarea intervenției instanței cu privire la dispunerea măsurilor de protecție fără ca acestea să fie solicitate de către victimă și, în special, posibilitatea suplینirii consimțământului victimei de a purta dispozitivul electronic de supraveghere și, implicit, de a-i fi montată agresorului brățară electronică de supraveghere în cazul constatării de către instanță a existenței unui pericol real și iminent asupra vieții acesteia.*

Cuvinte cheie: *ordin de protecție, violența în familie, violența domestică, victimă, agresor, dispozitiv electronic de supraveghere.*

Enhanced judicial intervention in the field of restraining orders: the court's power to order protective measures ex officio and to substitute the victim's consent for the imposition of an electronic monitoring device

Abstract: *The steady increase in cases in Romania of domestic and family violence has prompted renewed attention to the effectiveness and limits of the existing legal framework governing protection orders. This article examines, first, the general regulatory structure applicable to protection orders, with a focus on the constraints placed upon judicial intervention where protective measures are adopted ex officio, in the absence of an express request from the victim. Secondly, the article offers a detailed analysis of the circumstances under which a court may lawfully substitute the victim's consent for the purpose of authorising electronic monitoring, thereby permitting the installation of an electronic monitoring bracelet on the perpetrator in situations where an imminent threat to the victim's life is established. Through this dual approach, the study seeks to clarify both the boundaries and the potential expansion of judicial powers within the domain of victim protection.*

Key words: *protection order, family violence, domestic violence, victim, perpetrator, electronic monitoring device.*

INTRODUCERE

În contextul analizei fenomenului violenței domestice și a violenței în familie, este esențială delimitarea celor două tipuri de conduite, întrucât noțiunile sunt folosite, de cele

mai multe ori, ca fiind sinonime, deși fiecare se referă la situații juridice și sociologice diferite, sancționarea fiecăreia dintre cele două conduite realizându-se după proceduri diferite.

Potrivit art. 3 din Legea nr. 217/2003, violența domestică este definită ca „*orice inacțiune sau acțiune intenționată de violență fizică, sexuală, psihologică, economică, socială, spirituală sau cibernetică, care se produce în mediul familial sau domestic ori între soți sau foști soți, precum și între actuali sau foști parteneri, indiferent dacă agresorul locuiește sau a locuit împreună cu victima*”.

Corelativ violenței domestice sancționate prin intermediul Legii nr. 217/2003, legislația penală a incriminat, de manieră separată față de Vechiul Cod penal, infracțiunea de violență în familie al cărei text prevede că: „*Dacă faptele prevăzute de art. 188, art. 189 și art. 193-195 sunt săvârșite asupra unui membru de familie, maximul special al pedepsei prevăzute de lege se majorează cu o pătrime*”.

Prin raportare la cele două definiții, constatarea existenței violenței domestice nu conduce automat și la reținerea violenței în familie, întrucât cea din urmă este, mai degrabă, una dintre formele de sancționare ale comportamentului agresorului ce ia formă infracțională. Totuși, conform statisticilor oferite de către Poliția Română în anul 2024, dintr-un total de 121.357 de cazuri de violență domestică semnalate, s-au înregistrat un număr de 54.833 de fapte penale, în creștere cu 3,5% față de anul 2023¹. Acest lucru evidențiază existența unei legături mai mult decât teoretice între cele două tipuri de violență și necesitatea găsirii unor soluții pentru diminuarea fenomenului violenței domestice, pentru a preveni săvârșirea de noi infracțiuni în sfera violenței în familie.

În acest context, legiuitorul român a introdus în cadrul Legii nr. 217/2003 posibilitatea luării măsurii ordinului de protecție în favoarea victimei violenței domestice, ordin ce poate fi emis, pe de o parte, de poliție (ordinul de protecție provizoriu emis pe o durată de 5 zile) și, pe de altă parte, de către instanță (ordinul de protecție judiciar emis pe o durată de maximum 12 luni). Ordinele de protecție, deși par a fi o modalitate de protecție a victimei și de preîntâmpinare a săvârșirii infracțiunilor din sfera violenței în familie, au efecte restrânse prin raportare la posibilitățile limitate ale autorităților de a interveni urgent în cazul încălcării acestora. Statisticile Poliției Române din anul 2024 indică faptul că din 12.234 de ordine de protecție provizorii și 4.929 de ordine de protecție judecătorești, a fost înregistrat un număr de 4.848 de nerespectări, în creștere cu 24% față de anul 2023.

Aceste statistici, care au semnalat în ultimii ani nerespectări frecvente ale ordinelor de protecție, au fost determinante pentru introducerea unei noi metode de protecție, mai eficientă. Astfel, începând cu anul 2022, a fost implementat sistemul brățărilor electronice de supraveghere prin intermediul cărora a crescut capacitatea autorităților de monitorizare a agresorilor și de intervenție în cazul apropierea agresorului de victimă la o distanță mai mică decât cea stabilită în ordinul de protecție. Introducerea și implementarea brățărilor electronice la nivel național (începând cu 1 octombrie 2024), a condus la prevenirea a peste 200 de atacuri iminente ale agresorilor asupra victimelor, dintr-un total de aproximativ 4.000 de brățări montate până în prezent.

Totuși, la nivel legislativ, pot fi constatate anumite lacune cu privire la dispunerea măsurii de obligare a agresorului la purtarea permanentă a brățării electronice, lacune care

¹ <https://politiaromana.ro/ro/stiri/interventii-pentru-prevenirea-si-investigarea-violentei-domestice1736148657>

Totuși, este utilă mențiunea conform căreia numărul de fapte penale înregistrate se referă la toate tipurile de infracțiuni din sfera violenței domestice și nu doar infracțiunea de violență în familie.

se manifestă prin imposibilitatea instanței de a dispune din oficiu luarea măsurii. Astfel, la momentul judecării ordinului de protecție, instanța nu poate dispune din oficiu vreuna dintre măsurile de protecție prevăzute de art. 38 din Legea nr. 217/2003, chiar dacă o consideră necesară, fiind împiedicată de dreptul de dispoziție al solicitantului cererii de emitere a ordinului de protecție.

Articolul 40 alin. (3) din Legea nr. 217/2003 prevede că cererea privind emiterea ordinului de protecție *„poate fi introdusă în numele victimei de către procuror, reprezentantul autorității sau structurii competente de la nivelul unității administrativ-teritoriale cu atribuții în materia protecției victimelor violenței domestice sau de către reprezentantul oricăruia dintre furnizorii de servicii sociale în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice, acreditați conform legii, dar cu acordul victimei”*.

Având în vedere aceste aspecte, dar și jurisprudența și doctrina de specialitate, în prezentul articol vor fi analizate, într-o primă etapă, importanța și consecințele juridice ale imposibilității emiterii ordinului de protecție de către instanță din oficiu. Pornind de la propunerea *de lege ferenda* a introducerii posibilității instanței de a dispune măsuri sau interdicții prin ordinul de protecție din oficiu, va fi analizată, în continuare, și posibilitatea instanței de a suplini consimțământul victimei de a purta un dispozitiv electronic de supraveghere care să permită intervenția organelor de poliție în cazul încălcării ordinului.

I. IMPOSIBILITATEA EMITERII MĂSURILOR DE PROTECȚIE DE CĂTRE INSTANȚĂ DIN OFICIU

Cadrul general în materia măsurilor ce pot fi dispuse prin ordinul de protecție este reprezentat de articolul 38 alin. (1) din Legea nr. 217/2003², în cuprinsul căruia sunt prevăzute obligațiile și interdicțiile pe care instanța le poate dispune la cererea persoanei *„a cărei viață, integritate fizică sau psihică ori libertate este pusă în pericol printr-un act de violență din partea unui membru de al familiei”*. Din cuprinsul acestui text rezultă că măsurile de protecție

² *„Persoana a cărei viață, integritate fizică sau psihică ori libertate este pusă în pericol printr-un act de violență din partea unui membru al familiei poate solicita instanței ca, în scopul înlăturării stării de pericol, să emită un ordin de protecție prin care să dispună, cu caracter provizoriu, una ori mai multe dintre următoarele măsuri – obligații sau interdicții: a) evacuarea temporară a agresorului din locuința familiei, indiferent dacă acesta este titularul dreptului de proprietate; b) reintegrarea victimei și, după caz, a copiilor, în locuința familiei; c) limitarea dreptului de folosință al agresorului numai asupra unei părți a locuinței comune atunci când aceasta poate fi astfel partajată încât agresorul să nu vină în contact cu victima; d) cazarea/plasarea victimei, cu acordul acesteia, și, după caz, a copiilor, într-un centru de asistență dintre cele prevăzute la art. 19; e) obligarea agresorului la păstrarea unei distanțe minime determinate față de membrii familiei acesteia, astfel cum sunt definiți potrivit prevederilor art. 5, ori față de reședința, locul de muncă sau unitatea de învățământ a persoanei protejate; f) interdicția pentru agresor de a se deplasa în anumite localități sau zone determinate pe care persoana protejată le frecventează ori le vizitează periodic; g) obligarea agresorului de a purta permanent dispozitiv electronic de supraveghere; h) interzicerea oricărui contact, inclusiv telefonic, prin corespondență sau în orice alt mod, cu victima; i) obligarea agresorului de a preda poliției armele deținute; j) încredințarea copiilor minori sau stabilirea reședinței acestora; k) interdicția pentru agresor de a încasa alocația de stat pentru copii și încuviințarea încasării acesteia de către părintele/persoana căruia/căreia i s-a încredințat copilul spre creștere și educare sau la care s-a stabilit reședința acestuia. Interdicția se comunică, de îndată, agenției județene pentru plăți și inspecție socială sau a municipiului București, după caz. Alocația este încasată de părintele/persoana beneficiar/beneficiară al/a măsurii de protecție pe durata valabilității ordinului de protecție și atât timp cât i-a fost încredințat copilul sau în situația în care copilul are stabilită reședința la aceasta/aceasta.”*

pot fi dispuse de către instanță doar la cererea solicitantului, fără ca aceasta să aibă un drept de apreciere asupra necesității lor.

Ambiguitățile legislative apar odată cu modalitatea de reglementare a prevederilor alin. (3), (4) și (5)³ ale aceluiași articol 38, în cuprinsul cărora legiuitorul a inserat sintagma „*instanța poate dispune*”. Din interpretarea acestei sintagme, ar părea că măsurile prevăzute în cele trei alineate ar putea fi luate de instanță din oficiu, peste voința solicitantului, victima directă a violenței domestice sau autoritate căreia îi este recunoscută calitatea procesuală activă de a introduce cererea, deși posibilitatea este criticabilă prin raportare la trimiterile făcute la alineatul (1), în cuprinsul căruia este limitată intervenția instanței.

Astfel, din modalitatea de formulare a articolului 38 din Legea nr. 217/2003 rezultă că instanța poate lua anumite măsuri doar la cererea solicitantului și alte măsuri din oficiu, aspect cu care nu pot fi de acord pentru următoarele considerente.

Obligațiile și interdicțiile dispuse de către instanță odată cu emiterea ordinului de protecție au efect restrictiv de libertate cu privire la agresor, agresor căruia îi poate fi interzisă apropierea la o anumită distanță de victimă și de membrii familiei sale, de reședința, locul de muncă sau unitatea de învățământ a persoanei protejate sau deplasarea în anumite localități sau zone determinate. Din modul de formulare a articolului 38 alin. (1) din Legea nr. 217/2003, doar victima directă sau autoritățile pot solicita instanței luarea uneia sau mai multora dintre aceste obligații sau interdicții, posibilitatea luării din oficiu de către instanță neexistând. Totuși, alineatul (4) al aceluiași articol pare a conferi posibilitatea instanței de a dispune și obligarea agresorului de a urma consiliere psihologică, „*pe lângă oricare dintre măsurile dispuse potrivit alin. (1)*”, frază generatoare de confuzii.

Prin trimiterea la alin. (1) și prin conferirea posibilității instanței de a dispune din oficiu luarea măsurii prevăzute de alin. (4), se poate considera că intenția legiuitorului a fost de a lăsa instanței să dispună din oficiu orice obligație sau interdicție față de agresor sau este doar o neconcordanță semantică?

În primul rând, analizând alin. (4), obligația de a urma un curs de consiliere psihologică ce poate fi dispusă de către instanță, din oficiu, este subsidiară luării uneia/unora dintre obligațiile prevăzute de alin. (1), posibilitatea neexistând în lipsa acestora. Concluzia este una logică, întrucât fără obligațiile și interdicțiile prevăzute de alin. (1), ordinul de protecție ar fi lipsit de conținut, iar simpla obligare a agresorului de a urma un curs de consiliere psihologică nu ar proteja imediat victima.

³ „Art. 38 (...) (3) Prin aceeași hotărâre, instanța poate dispune și suportarea de către agresor a chiriei și/sau a întreținerii pentru locuința temporară unde victima, copiii minori sau alți membri de familie locuiesc ori urmează să locuiască din cauza imposibilității de a rămâne în locuința familială. (4) Pe lângă oricare dintre măsurile dispuse potrivit alin. (1), instanța poate dispune și obligarea agresorului să urmeze consiliere psihologică, psihoterapie și poate recomanda internarea voluntară sau, după caz, poate solicita internarea nevoluntară, în condițiile Legii sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002 republicată. În cazul în care agresorul este consumator de substanțe psihoactive, instanța poate dispune, cu acordul acestuia, integrarea acestuia într-un program de asistență a persoanelor consumatoare de droguri, conform art. 22 din Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, republicată, cu modificările și completările ulterioare. (5) Prin aceeași hotărâre, instanța poate dispune luarea unei măsuri de control al respectării ordinului de protecție pentru prevenirea încălcării acestuia, precum: a) obligarea agresorului de a se prezenta periodic, la un interval de timp stabilit de instanță potrivit împrejurărilor, la secția de poliție competentă cu supravegherea respectării ordinului de protecție; b) obligarea agresorului de a da informații organului de poliție cu privire la noua locuință, în cazul în care prin ordin s-a dispus evacuarea lui din locuința familiei; c) verificări periodice și/sau spontane privind locul în care se află agresorul.”.

În al doilea rând, sunt de părere că prin trimiterea realizată la alin. (1), intenția legiuitorului a fost aceea de conferi o valoare subsidiară posibilității obligării agresorului la urmarea unui curs de consiliere psihologică, iar nu aceea de a conferi instanței prerogativa de a dispune, din oficiu, măsurile și obligațiile prevăzute de alin. (1). Deși obligațiile prevăzute de alin. (1) și cele prevăzute de alin. (4) par a avea naturi diferite, respectiv protejarea victimei, pe de o parte și tratarea agresorului, pe de altă parte, prin urmarea unor cursuri de consiliere psihologică sau internarea voluntară sau nevoluntară, totuși ambele tipuri de obligații restrâng libertatea de mișcare a acestuia și ar trebui prevăzută expres posibilitatea instanței de a dispune sau nu, fără trimiteri generatoare de confuzii.

Așadar, pentru o mai bună previzibilitate și în scopul extinderii protecției victimei violenței domestice, articolul 38 din Legea nr. 217/2003 ar trebui modificat în sensul acordării posibilității instanței de a dispune din oficiu orice măsură prevăzută de lege față de agresor, chiar și în lipsa acordului victimei. Instanța ar trebui să aibă posibilitatea de apreciere asupra necesității luării unei/unor măsuri de protecție mai eficiente pentru ca victima să fie întrutotul protejată, scopul ordinului de protecție fiind asigurarea unei protecții efective a persoanei aflate în pericol.

În plus, un alt argument în susținerea ipotezei extinderii intervenției instanței este reprezentat de respectarea dreptului la viață și de obligația pozitivă a statului de a proteja victimele violenței domestice, chiar și fără o manifestare de voință din partea lor. Astfel, în cauza *Osman c. Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord*⁴, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) reține că „*Pentru Curte și având în vedere natura dreptului protejat în acest articol (s.n. art. 2 din Convenție), esențial pentru economia Convenției, este suficient ca reclamantul să demonstreze că autoritățile nu au depus toate eforturile care în mod firesc erau de așteptat din partea lor cu scopul de a împiedica materializarea unui risc concret și imediat pentru viață, despre care ele cunoșteau sau trebuiau să cunoască*”⁵.

Astfel, aplicând criteriul prevăzut în cauza *Osman*, obligația pozitivă a statelor este de a lua toate măsurile de protecție a victimei în cazul unui risc concret și imediat pentru viața acesteia, măsuri ce pot fi dispuse doar de către instanță prin intermediul ordinului de protecție. În cazul în care instanța ar constata că riscul este atât de mare încât s-ar impune luarea unei alte măsuri față de cea cerută de către victimă, s-ar afla în imposibilitate de a dispune alte interdicții și obligații, iar statul și-ar încălca obligația pozitivă asumată odată cu aderarea României la Convenția Europeană a Drepturilor Omului (CoEDO).

În plus, pe lângă consecințele pe plan juridic și sociologic ale imposibilității emiterii dispunerii anumitor măsuri din oficiu de către instanță în favoarea victimei directe, apare și problema co-victimei ce a fost martoră la acțiunile sau inacțiunile de violență care, în lipsa unei solicitări exprese prin cererea de emiterie a ordinului de protecție, rămâne neprotejată. În continuare, va fi analizată situația co-victimelor violenței domestice (II).

II. SITUAȚIA CO-VICTIMELOR VIOLENȚEI DOMESTICE

Potrivit art. 5 alin. (2) din Legea nr. 217/2003, „*prin victimă se înțelege persoana fizică ce este supusă uneia sau mai multor forme de violență prevăzute de art. 4, inclusiv copiii martori la aceste forme de violență*”.

⁴ CEDO, cauza *Osman* contra Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, nr. 87/1997/1083.

⁵ *Idem*, par. 116.

Din interpretarea acestui articol rezultă că, în sensul Legii nr. 217/2003, copiii martori la diferitele forme de violență prevăzute de art. 4 din Legea nr. 217/2003⁶ sunt considerați victime ale violenței domestice. Totuși, având în vedere calitatea lor de martori, copiii nu pot intra în categoria victimelor directe, ci, mai degrabă, sunt co-victime care percep în mod nemijlocit acțiunile sau inacțiunile de violență exercitate asupra unei alte persoane⁷.

În plus, în considerentele Sentinței civile nr. 2574/2025 a Judecătorei Botoșani, instanța a apreciat că se impune dispunerea măsurilor de protecție și față de copiii minori martori la acțiunile de violență, reținându-se existența unei forme de violență psihologică față de ei, „*la fel de dăunătoare ca orice altă formă de agresiune*”. În plus, instanța a dispus luarea măsurilor și față de co-victime, deși „*nu s-a administrat o probă științifică care să stabilească existența unei traume a minorilor generată de acțiunile pârâtului*”.

Asemănător imposibilității luării măsurilor de protecție din oficiu de către instanță în favoarea victimei directe, Legea nr. 217/2003 nu prevede, de asemenea, posibilitatea intervenirii instanței pentru a proteja copilul martor al faptelor de violență, deși, având în vedere categoria persoanelor vulnerabile în care este încadrat, acesta ar trebui să beneficieze de o protecție sporită din partea autorităților. Astfel, în cazul co-victimei, emiterea ordinului de protecție poate fi realizată doar la cererea victimei directe sau a unuia dintre subiecții prevăzuți de art. 40 alin. (3) din Legea nr. 217/2003.

Acest aspect conduce la consecințe atât pe plan juridic, cât și pe plan sociologic, dar și la situații care ar permite agresorului să continue exercitarea de violențe asupra membrilor familiei sale. Astfel, să presupunem că soția agresorului a solicitat emiterea unui ordin de protecție față de soțul ei ca urmare a exercitării violențelor fizice și psihice asupra sa, violențe la care au fost martori și copiii minori. Instanța a emis ordinul de protecție și a impus obligațiile de evacuare temporară a agresorului din locuința comună și obligarea agresorului la păstrarea

⁶ „*Violența în familie se manifestă sub următoarele forme: a) violența verbală – adresarea printr-un limbaj jignitor, brutal, precum utilizarea de insulte, amenințări, cuvinte și expresii degradante sau umilitoare; b) violența psihologică – impunerea voinței sau a controlului personal, provocarea de stări de tensiune și de suferință psihică în orice mod și prin orice mijloace, violență demonstrativă asupra obiectelor și animalelor, prin amenințări verbale, afișare ostentativă a armelor, neglijare, controlul vieții personale, acte de gelozie, constrângerile de orice fel, precum și alte acțiuni cu efect similar; c) violența fizică – vătămarea corporală ori a sănătății prin lovire, îmbrâncire, trântire, tragere de păr, înțepare, tăiere, ardere, strangulare, mușcare, în orice formă și de orice intensitate, inclusiv mascate ca fiind rezultatul unor accidente, prin otrăvire, intoxicare, precum și alte acțiuni cu efect similar; d) violența sexuală – agresiune sexuală, impunere de acte degradante, hărțuire, intimidare, manipulare, brutalitate în vederea întreținerii unor relații sexuale forțate, viol conjugal; e) violența economică – interzicerea activității profesionale, privare de mijloace economice, inclusiv lipsirea de mijloace de existență primară, cum ar fi hrană, medicamente, obiecte de primă necesitate, acțiunea de sustragere intenționată a bunurilor persoanei, interzicerea dreptului de a poseda, folosi și dispune de bunurile comune, control inechitabil asupra bunurilor și resurselor comune, refuzul de a susține familia, impunerea de munci grele și nocive în detrimentul sănătății, inclusiv unui membru de familie minor, precum și alte acțiuni cu efect similar; f) violența socială – impunerea izolării persoanei de familie, de comunitate și de prieteni, interzicerea frecventării instituției de învățământ, impunerea izolării prin detenție, inclusiv în locuința familială, privare intenționată de acces la informație, precum și alte acțiuni cu efect similar; g) violența spirituală – subestimarea sau diminuarea importanței satisfacerii necesităților moral-spirituale prin interzicere, limitare, ridiculizare, penalizare a aspirațiilor membrilor de familie, a accesului la valorile culturale, etnice, lingvistice ori religioase, impunerea aderării la credințe și practici spirituale și religioase inacceptabile, precum și alte acțiuni cu efect similar sau cu repercusiuni similare.*”

⁷ În acest sens este și Sentința civilă nr. 283/C/2024 a Judecătorei Sfântu Gheorghe prin care instanța a admis cererea privind emiterea ordinului de protecție și față de co-victime în persoana copiilor martori la violențele fizice și psihice exercitate de către concubin asupra mamei lor și, implicit, asupra celor 3 copii minori martori.

unei distanțe minime determinate față de victima directă, astfel cum s-a solicitat de către aceasta. Având în vedere că minorii au fost martori la violența domestică exercitată asupra mamei, ar fi fost necesară impunerea obligației de păstrarea a unei anumite distanțe minime de către agresor și față de aceștia, însă, prin raportare la prevederile legale și la principiul disponibilității, instanța nu poate dispune luarea altor obligații față de agresor decât dacă au fost solicitate de către victimă, prin cerere. În acest caz, ca urmare a omisiunii victimei directe de a solicita luarea obligațiilor și în favoarea co-victimelor și din cauza imposibilității legale a instanței de a dispune din oficiu aceste măsuri, violența domestică poate fi exercitată în continuare față de copiii minori care, din co-victime martori pot deveni victime directe. Situația ar fi putut fi evitată în cazul în care instanța ar fi putut aprecia asupra riscului și a pericolului reprezentat de agresor față de minori.

În acest sens este și Sentința civilă nr. 274/2022 pronunțată de Judecătoria Târgu Lăpuș care a avut ca obiect emiterea unui ordin de protecție în favoarea mamei a patru copii minori față de concubinul acesteia. Pe lângă obligația de evacuare temporară a pârâtului din locuință, Parchetul de pe lângă Judecătoria Târgu Lăpuș a solicitat și obligarea la păstrarea unei distanțe minime de 100 metri față de reclamantă (mama minorilor și concubina agresorului), dar și față de cei patru copii minori, co-victime ale acțiunilor de violență domestică. Prin sentința civilă, instanța a emis ordinul de protecție solicitat față de mamă și a dispus obligarea păstrării unei distanțe de 100 de metri față de aceasta și cei patru copii minori, precizând că „*instanța apreciază că se impune luarea unor măsuri provizorii de protecție față de reclamantă și toți copiii minori ai acesteia existând premisele și riscul perpetuării și chiar agravării atitudinii conflictuale și violente a pârâtului*”.

Având în vedere considerentele instanței cu privire la aprecierea riscului față de minori, ne întrebăm ce s-ar fi întâmplat dacă Parchetul nu ar fi constatat riscul și nu ar fi solicitat dispunerea obligației și față de minorii co-victime și nici mama nu ar fi sesizat acest lucru?

O astfel de măsură ar fi binevenită în materia ordinului de protecție pentru a spori protecția acordată minorilor martori la faptele de violență. În plus, măsură nu ar fi singulară în sistemul judiciar, în materie penală existând posibilitatea instanței de a dispune din oficiu, sub forma pedepselor complementare, interzicerea exercitării dreptului de a comunica cu victima sau cu membri de familie ai acesteia sau de a se apropia de aceștia, fără a fi necesară o solicitare în acest sens. Având în vedere întrepătrunderea dintre cele două planuri și dintre cele două conduite, legiuitorul ar putea împrumuta din materie penală o serie de prerogative oferite instanței penale, astfel încât să existe o protecție sporită față de victimele directe și co-victime, dar și o previzibilitate în ceea ce îl privește pe agresor.

În continuare vor fi expuse argumente în sensul modificării legii și a introducerii posibilității instanței de a suplini consimțământul victimei de a purta un dispozitiv electronic de supraveghere, rolul ordinului de protecție fiind protecția deplină a victimei, chiar dacă aceasta nu consideră necesară o anumită măsură.

III. SUPLINIREA CONSIMȚĂMÂNTULUI VICTIMEI DE A PURTA UN DISPOZITIV ELECTRONIC DE SUPRAVEGHERE

La momentul actual, având în vedere numărul record de femicide săvârșite⁸ în anul 2025 și numărul tot mai mare a victimelor care refuză purtarea unui dispozitiv electronic de supraveghere asupra lor și, implicit, purtarea brățării electronice de supraveghere de către agresor⁹, se impune a fi analizată posibilitatea de a suplini consimțământul victimei de a purta un astfel de dispozitiv în cazul în care instanța apreciază că viața, integritatea fizică sau psihică ori libertatea sunt puse în mod concret și imediat în pericol. Purtătorul de cuvânt al IGPR a precizat că „85% dintre victimele violenței domestice au refuzat instalarea unei brățări de monitorizare”¹⁰.

Monitorizarea electronică în cadrul procedurilor judiciare a fost introdusă prin Legea nr. 146/2021, în cuprinsul căreia articolul 1 alineatul al doilea litera c) prevede că „Sistemul informatic de monitorizare electronică (SIME) se aplică în cazul ordinelor de protecție provizorii și a ordinelor de protecție”. Montarea dispozitivelor electronice de supraveghere presupune instituirea obligației, în sarcina victimei, de a purta asupra sa dispozitivul electronic de supraveghere în stare funcțională și de a-i fi montată tată pe gleznă agresorului brățara electronică de supraveghere, potrivit art. 10¹¹, 11¹² și 12¹³ din Legea nr. 146/2021. Scopul

⁸ A se vedea în acest sens articolul „Naming to fight it. Femicid, feminicid, legicid în România anului 2025” publicat în revista Forum Juridic nr. 2/2025, <https://drept.unibuc.ro/documente/2025/AUBD/2,%202025,%2013.%20Andra-Roxana%20Trandafir,%20Naming%20to%20fight%20it.%20Femicid,%20feminicid,%20legicid.pdf>, unde, în cuprinsul notei de subsol 3, se menționează că „termenul de **femicide** a fost folosit pentru prima dată în sensul lui de astăzi de Diana E. H. Russell în 1976 pentru a descrie uciderea femeilor de către bărbați(i lor) pentru că sunt femei.”

⁹ Din rapoartele Poliției Române rezultă că în perioada ianuarie-aprilie 2025, 2600 de victime au refuzat purtarea dispozitivului electronic de supraveghere.

¹⁰ <https://www.euronews.ro/articole/peste-80-dintre-romancele-agresate-refuza-ca-partenerul-violent-sa-fie-monitoriza>.

¹¹ „(1) În cadrul monitorizării electronice se pot utiliza dispozitive electronice de supraveghere mobile sau fixe. (2) Dispozitivele electronice de supraveghere mobile trebuie să asigure informarea persoanei supravegheate cu privire la emiterea unei alerte. (3) Montarea, demontarea, precum și orice operațiune de întreținere a dispozitivelor electronice de supraveghere se realizează de către operatorul tehnic. (4) Persoana supravegheată este obligată să mențină dispozitivul electronic de supraveghere în stare de funcționare, potrivit instrucțiunilor tehnice primite. (5) Persoana protejată sau, după caz, reprezentantul legal este responsabil de menținerea dispozitivelor electronice de supraveghere în stare de funcționare, potrivit instrucțiunilor tehnice primite.”

¹² „(1) Dispozitivul electronic de supraveghere mobil se montează pe glezna persoanei supravegheate. Prin excepție, dispozitivul electronic de supraveghere mobil se montează pe brațul persoanei atunci când montarea pe gleznă nu este fizic posibilă sau este contraindicată medical. (2) Dispozitivele electronice de supraveghere fixe se montează în imobilul în care se execută măsura arestului la domiciliu sau în imobilul de care persoana supravegheată nu are voie să se apropie. Din rațiuni tehnice sau de securitate, dispozitivul electronic de supraveghere fix poate fi montat și în proximitatea imobilului. (3) În scopul verificării cu operativitate de către organele competente a alertelor SIME, persoana supravegheată este supusă fotografierii, cu ocazia montării dispozitivului electronic de supraveghere. Fotografierea se face fără consimțământul persoanei. (4) Organul de supraveghere și/sau operatorul tehnic instruiască/instruiește persoana supravegheată cu privire la modul de utilizare a dispozitivelor electronice de supraveghere, precum și cu privire la obligațiile pe care le are în cazul primirii unei alerte.”

¹³ „(1) Persoanei protejate i se la dispoziție un dispozitiv electronic de supraveghere, destinat generării unor alerte privind apropierea sub distanța prestabilită a dispozitivului electronic de supraveghere mobil purtat de persoana supravegheată. (2) Organul de supraveghere și/sau operatorul tehnic instruiască/instruiește persoana protejată cu privire la modul de utilizare a dispozitivelor electronice de supraveghere și o informează cu privire la limitările acestora, precum și cu privire la modul de acțiune în cazul primirii unei alerte. (3) În cazul în care persoana protejată este un minor care nu a împlinit vârsta de 14 ani sau o persoană fără discernământ, consimțământul cu privire la utilizarea dispozitivului electronic de supraveghere se exprimă de către reprezentantul legal, cu

purtării de către victimă a dispozitivului electronic de supraveghere este generarea unei alerte în cazul în care agresorul se apropie de aceasta la o distanță mai mică decât cea stabilită prin ordinul de protecție.

Articolul 38 alineatul (2) din Legea nr. 217/2003 prevede că „Măsura prevăzută la alin. (1) lit. (g) se dispune dacă sunt îndeplinite următoarele condiții: (...) b) atunci când s-a dispus obligarea agresorului de a păstra o distanță minimă față de victimă și, după caz, membrii familiei acesteia, persoanele protejate își exprimă acordul de a purta un dispozitiv electronic de supraveghere care să permită verificarea respectării obligației agresorului”.

Problema juridică ce apare cu privire la consimțământul victimei de a purta dispozitivul electronic de supraveghere este, dacă poate fi oferită posibilitatea instanței, atunci când apreciază că viața victimei se află într-un pericol real și iminent, de a suplini consimțământul acesteia și de a obliga atât agresorul, cât și victima să poarte dispozitivele electronice de supraveghere?

Obligativitatea purtării dispozitivului electronic de supraveghere de către victimă reprezintă un aspect ce ține de viața sa privată, protecția fiind oferită de către articolul 8 din CoEDO.¹⁴ Însă, persoana a cărei viață privată ar putea fi încălcată prin impunerea măsurii de purtare a dispozitivului electronic și localizarea acesteia în cazul în care agresorul se apropie la o distanță mai mică decât cea impusă prin ordinul de protecție are și dreptul la siguranță, drept prevăzut de articolul 5 din CoEDO¹⁵. Astfel, în situația expusă, există un concurs între cele două drepturi și necesitatea de a stabili care dintre cele două prevalează: dreptul la viață privată sau la siguranța persoanei. Cu privire la dreptul la viață privată, locația victimei devine cunoscută autorităților în momentul în care este activată „alerta de apropiere”, astfel că nu poate fi vorba despre o reală încălcare a dreptului său. Din rapoartele Poliției Române¹⁶, rezultă că, pentru a afla traseul victimei anterior și la momentul declanșării alarmei, organele judiciare trebuie să solicite informații de la SIME (Sistemul Informatic de Monitorizare Electronică), iar pe baza raportului furnizat se poate deschide un eventual dosar penal pentru încălcarea ordinului provizoriu de protecție sau ordinului judiciar de protecție. Astfel, ca urmare a dispunerii măsurii purtării dispozitivului electronic de supraveghere, victima nu este supravegheată permanent de către organele judiciare cu privire la locația sa, ci traseul va fi dezvăluit în cazul în care este declanșată alarma de apropiere. Prin urmare, datorită răspunsului rapid al organelor judiciare, victima beneficiază de o protecție sporită, până în prezent nefiind raportat niciun caz de agresiune asupra victimelor, ulterior apropierii și declanșării alarmei, fapt care demonstrează eficacitatea măsurii.

Însăși Constituția României oferă posibilitatea restrângerii exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți în cazul în care se impune pentru apărarea drepturilor și libertăților

excepția situației în care unicul reprezentant legal este chiar persoana supravegheată, caz în care consimțământul se va exprima de către reprezentantul direcției de asistență socială.”.

¹⁴ „1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale. 2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora.”.

¹⁵ „1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. (...)”.

¹⁶ <https://www.mai.gov.ro/sistemul-informatic-de-monitorizare-electronica-extins-in-toata-tara-si-folosit-in-cadrul-procedurilor-judiciare/>.

cetățenilor¹⁷, inclusiv siguranța persoanei, care, potrivit art. 23 alin. (1) din Constituție, este inviolabilă.

Suplinirea consimțământului ar trebui să fie dispusă doar de către instanță, după o evaluare prealabilă a riscului privind siguranța persoanei prin raportare la conduita agresorului. În legislația spaniolă privind emiterea ordinelor de protecție și montarea dispozitivelor electronice de supraveghere nu este prevăzută obligația explicită a instanței de a solicita consimțământul victimei pentru purtarea dispozitivului. Conform Protocolului COMETA¹⁸, purtarea/montarea dispozitivului de supraveghere reprezintă o modalitate de punere în aplicare a hotărârilor judecătorești prin care se emite un ordin de protecție, iar victimei i se solicită consimțământul doar cu privire la utilizarea datelor sale cu caracter personal de către autorități¹⁹. În plus, protocolul menționează că utilizarea datelor, aspect ce ține de viața privată a persoanei, este justificată de un interes public superior celui privat, respectiv exercitarea prerogativelor statale.²⁰

În acest sens sunt și considerentele Sentinței civile nr. 6095/2025 a Judecătoriei Brăila ce a avut ca obiect confirmarea ordinului de protecție provizoriu în cuprinsul căreia se menționează că *„instanța reține că reclamanta nu a exprimat acordul în ceea ce privește instituirea acestei măsuri (s.n. purtarea dispozitivului electronic de supraveghere) și va da prevalență acestui consimțământ. Astfel că, deși pentru protecția efectivă a victimei este oportună instituirea unei asemenea măsuri în conținutul ordinului de protecție, instanța nu poate suplini consimțământul în acest din urmă caz”*. În acord cu sentința civilă anterior menționată, se constată necesitatea practică a modificării textului de lege prin eliminarea condiției consimțământului victimei, astfel încât să permită instanței luarea măsurii atunci când consideră că scopul ordinului de protecție nu ar putea fi atins în alt mod.

Astfel, punând în balanță beneficiile suplinirii consimțământului victimei și încălcarea vieții sale private, apreciez că ar trebui să prevaleze dreptul la siguranță al victimei. De la începutul anului 2025, în România au fost înregistrate 51 de cazuri de femicide, iar ultimul dintre ele fiind asupra unei victime față de care s-a emis un ordin de protecție pe o perioadă de 6 luni, dar care a refuzat purtarea dispozitivului electronic de supraveghere și montarea brățării electronice²¹.

CONCLUZII

În lumina celor menționate anterior și a statisticilor oferite de către Poliția Română conform cărora în ultimii 3 ani, aproximativ jumătate dintre cazurile de violență domestică ajung pe tărâmul dreptului penal, agresorii săvârșind asupra victimelor infracțiuni din

¹⁷ „Articolul 53 (1) Exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav. (2) Restrângerea poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică. Măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății.”

¹⁸

[https://violenciagenero.igualdad.gob.es/wp-content/uploads/Protocolo actuacion sistema seguimiento cumplimiento prohibiciones aproximacionVGyV_S.pdf](https://violenciagenero.igualdad.gob.es/wp-content/uploads/Protocolo_actuacion_sistema_seguimiento_cumplimiento_prohibiciones_aproximacionVGyV_S.pdf).

¹⁹ Art. 1.2.1 § 5.

²⁰ Art. 1.2.1. § 6.

²¹ <https://adevarul.ro/stiri-locale/alexandria/crima-cumplita-in-teleorman-o-tanara-a-fost-ucisa-2485627.html>.

categoria violenței în familie, apreciez că se impune modificarea legislativă a articolului 38 alin. (1) din Legea nr. 217/2003 în sensul oferirii posibilității instanței de a lua oricare dintre măsurile prevăzute față de agresor, în lipsa solicitării exprimate prin cererea de emitere a ordinului de protecție de către victimă, dar și a oricărei măsuri cu privire la co-victima acțiunilor sau inacțiunilor de violență domestică.

În sensul celor prezentate anterior, tot ca o propunere de *lege ferenda* este și suplینirea consimțământului victimei de a purta dispozitivul electronic de supraveghere în cazul în care instanța apreciază că există un pericol real și imediat pentru viața acesteia.

În arhitectura procesului penal, judecătorul de cameră preliminară ocupă un loc extrem de important. El este cel care va aprecia, în cazul trimiterii în judecată, dacă instanța a fost legal sesizată și dacă urmărirea penală satisface exigențele de legalitate și loialitate, după cum va aprecia, în cazul în care urmărirea penală s-a finalizat printr-o soluție de clasare, dacă urmărirea penală a fost legal și complet efectuată. Tot astfel, în cazul finalizării urmăririi penale printr-o soluție de renunțare la urmărirea penală, va examina dacă această soluție a fost dispusă cu respectarea condițiilor impuse de legiuitor, făcând aprecieri inclusiv de oportunitate asupra interesului public în urmărirea faptei, și, în același timp, verificând dacă în cauză nu era incident vreunul dintre impedimentele prevăzute de art. 16 C. proc. pen. Acestea nu reprezintă decât o parte a competențelor judecătorului de cameră preliminară, existând în procedurile adiacente desfășurate în fața acestuia o serie de aspecte mai puțin cunoscute și abordate de doctrină, dar întâlnite în practica judiciară.